

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Delavska bodočnost

Pred nedavnim časom smo večkrat čitali po raznih časopisih, da bo delavstvu pripadala bodočnost. Veliko resnice je bilo v teh besedah in le škoda, da so ti glasovi prenehali. To je le znak, da je tem besedam manjkalo iskrenosti, sicer bi se ponavljale toliko časa, da bi postale meso.

Delavstvo pa se mora zavedati važnosti teh besed in si jih vzeti tudi za svoj cilj. Nihče drugi ne more pripeljati človeštva iz sedanjega kaosa zopet k sreči in zadovoljstvu kot edinole delavstvo. Napuh, lakomnost, nečistost, nevoščljivost, požrešnost, jeza, lenoba, ki so gonilna sila sedanjega časa, so plod moderne kapitalističnega družabnega reda. Ni ljubezni, ne bratstva, ne usmiljenja, ne pravice razen pri tistih, ki trpe krivico.

Žrtev tega strašnega pustošenja človeških src je naravno delavstvo. Nima ne posestva, ne premoženja, odvisno je dan za dnem od svojih izkoriščevalcev in le od dneva do dneva ohranja svoje borno življenje, ki se marsikomu v skrajnem obupu zagreni. Toda delavec ima silno moč v svoji zavesti, da je človek ravno tako kot vsak drugi. V tej svoji zavesti, ki korenini v večnih resnicah, se bo prerojeno v svojih srcih, prosto vsake kapitalistične omame, dvignilo in zahtevalo drug družabni red, ki bo slonel na ljubezni in pravici.

Pri tem svojem velikem ustvarjanju novega družabnega reda ne bo smelo poznati nikakih kompromisov z otroki preteklosti, ampak bo moralo imeti pred očmi edinole novo stavbo, za katero bo moralo doprinesiti svoje žrtve. Veliko bo nejevolje, jeze, sovražstva, obrekovanja in maščevanja v stari človeški družbi, toda vse to ne bo smelo motiti zidarjev bodočnosti. S pogledom, uprtim edinole v bodočnost, bo moralo kovati novo življenje.

Naše krščansko socialistično delavstvo ima tu svojo veliko nalogo, in nujno je pozvano, da pokaže kaj zmora in koliko velja. Po svojih načelih, ki temeljijo v Kristusu, ima vse pogoje, da bo to svojo nalogo izvršilo v polni meri. V zavesti, da je človek otrok božji, ima oni silni motor, ki ga neprestano sili k delu in mu ne pusti nobenega odmora; v notranji zavesti, da vrši v polni meri svojo dolžnost, pa vsemu človeštvu nepojmljivo zadoščenje in mir srca. S svojim delom bo izvojevalo pravico človeški družbi od spodaj navzgor, najprej prizadetemu delavstvu, in s tem uveljavljalo zopet čast delu. Z zadovoljstvom v delavskih vrstah se bo zopet povrnilo blagostanje tudi v kmetske in obrtniške vrste, katerega bodo črpali iz delavstva, ne pa od zgoraj iz kapitalizma, ki je z delavstvom vred ugonobil tudi nje.

Naše delavstvo vrši to veliko nalogo že

od časa, ko je dr. Krek vrgel med Slovence idejo delavske organizacije. Ni delo dozorevalo tako, kakor bi moralo. Delavčeva okolica je bolj vedela, kaj pomeni delavska organizacija, kot delavstvo samo. Zato je to delo doživljalo silne zapreke, ki so se včasih zdele nepremagljive. S svojim velikim vplivom je meščanstvo odvrčalo delavstvo od njegove organizacije in jemalo vpliv vsakemu delavskemu gibanju. Zgodovina kršč. soc. delavskega gibanja bo prava slika resničnega krščanstva naše katoliške družbe in neovrgljiva sodba o stremljenju naše družbe za dosego božje pravice.

38 let bo minulo, odkar orjejo delavski orači njivo in sejejo semena pravice in ljubezni v dejanskem življenju. Toda koliko smo čitali o teh delavcih? Kdor ni čital njihovih z velikim trudom in nepojmljivo požrtvovalnostjo izdanih glasil, ni niti vedel, da obstoja krščanska delavska organizacija. In, ali ve to danes? Še skrbneje kot nekda

skrbijo nekateri krogi za to, da ostane to delo prikrito! Saj se piše o delavskih vprašanjih, toda v nobenem delavskem vestniku pa ne čitamo nikjer o kaki obstoječi krščanski delavski organizaciji, kakor da je sploh ni in kakor da bi ne bila nobenega pomena za družbo, o kateri se tako odločno poudarja, da se mora preporoditi v krščanskem duhu.

Vse to izbegavanje pa resničnemu življenju ne bo pomagalo nič. Delavstvu se danes zgolj s krščanskimi besedami ne bo pomagalo nič, treba je dejanj in ta dejanja so v tihem in požrtvovalnem delu naših borcev po viničarskih, rudarskih, kovinarskih in drugih delavskih rajonih. To delo rodi sadove, rodi pa tudi težko priborjeno pravico, ki bo enkrat za vselej ustvarila novo družbo in bo otvorila novo bodočnost človeštvu.

Delavstvo pa si bo takrat tudi lahko s ponosom reklo, da je to sad izključno njegovega truda, zrastle iz njega samega, in to je edino prav!

Držimo strogo zakon

Sedanja svetovna gospodarska kriza je pokazala vsej javnosti toliko nedostatkov kapitalističnega gospodarstva, da mora tudi slepec — če je pošten — uvideti, da je skrajni čas, zaježiti to nesrečo človeškega rodu.

Človek je sicer po svoji naravi nagnjen k samoljubju in vsemu, kar je s tem v zvezi, posebno glede pohlepa po bogastvu in brezdelnem uživanju zemeljskih dobrin. Ker je pa to nagnjenje sposobno priversti človeštvo v neznošne razmere, je potrebno človeško samoljubje in samovoljo spraviti potom primerno dobrih državnih zakonov, ki se morajo tudi dosledno izvrševati, v pravi tir, da ne trpi družba škode.

Krščanstvo sicer omejuje človekovo samoljubje, toda za to omejitev se dandanes ne zmeni noben kapitalist. Njegova samovolja in samoljubje je v denarju in drugih zemeljskih dobrinah, ki naj mu jih pridobivajo oni, ki ne morejo imeti lastne svoje volje v toliki meri kot on sam, in za katere naj imajo božje zapovedi in krščanska morala svojo veljavo. Kapitalistu zadoščajo njegova načela o dobičku in uživanju, vse drugo mu je »slama«.

Naša država ima v tem oziru primeroma dobre, četudi ne popolne zakone za varstvo delavcev. Po teh zakonih se urejuje razmerje delavcev in delodajalcev. Določen je delovni čas, zaposlenost mladoletnih, odpusti, zavarovanje za primer bolezni in nezgod, nadzorstvo dela; delavske zbornice, ki morajo čuvati in posredovati pri delodajalcih o postopanju z delavci in nasvetovati različne potrebne zakone o varstvu dela in preživljanju delavstva.

Za sedanjo »krizo«, ki je pahnila ogromno število delavcev v brezposelnost, je zelo važna zakonita določba o delovnem času.

Treba bi bilo, da odločilni nadzorni organi strogo pazijo, da se zakonska določba o delovnem času najstrože izvršuje, in to prav povsodi, tako pri tovarniškem kakor pri malobitrnem delu. Kakor se čuje, se v nekaterih tovarnah na Gorenjskem dela visoko nad zakonito delovno dobo, obenem pa postopajo in gladujejo brezposelni, ki ne morejo dobiti dela. Mala obrt po deželi, sploh ne pozna delovnega časa. O tem se lahko prepriča vsakdo, ki hoče zasledovati to zadevo.

Podaljševanje delovnega časa nad zakonito predpisani delovni čas, povečuje gospodarsko revščino delavcev, ker jim jemlje možnost zaposlenja.

Delovni čas bi se torej v interesu splošnosti ne smel v časih brezposelnosti nikdar podaljševati. To povzročuje zniževanje plač v zvezi s povečanjem brezposelnosti.

Kapitalisti delajo marsikaj preko zakona po svoje. Mislijo si: »Bog visoko, a car daleko.« Morda bi ne bilo nemogoče, da bi pristojni faktorji malo posvetili v gotova kapitalistična gnezda.

Poleg vsega drugega bi pa moralo tudi delavstvo samo vršiti kontrolo o zakonitem postopku zakona o varstvu delavstva. Delavec mora sicer vršiti svojo dolžnost, čuvati pa mora tudi svoje zakonite pravice. Kdor se tega ne zaveda, je siromak in suženj krivice. Kdor se pa zaveda svojih vzakonjenih pravic, pa jih v potrebi ne brani, ni vreden častnega imena delavec.

Da pa ne bo nevednežev in ne strahopetnežev, je potrebno, da se vsak o svojih dolžnostih in pravicah pouči. Zato pa vsi v Jugoslovansko strokovno zvezo! Jože Goslinčar.

Poročila z delavskih bojišč

VINIČARJI

Mogočno zborovanje viničarjev v Gornji Radgoni

Ob nepričakovano viliki udeležbi viničarjev se je 26. 3. vršil redni občni zbor skupine tov. Kodl Anton, ki je med drugim posebej pozdravil tajnika zveze P. Rozmana in tajnika skupine pri Sv. Ani v Slov. goricah tov. Tirša. Za odbor je prvi poročal tajnik skupine tov. Türkl Peter, potem blagajnik tov. Štrkl Franc in končno predsednik tov. Kodl. Najvažnejše je bilo to poročilo. V prvem delu se je nanašalo na delovanje odbora, v drugem delu pa na stališče članov skupine. Končno je predsednik še naslovil nekaj besed na neorganizirane viničarje, katere je važno omeniti: — »Ako bi naša strokovna organizacija zahtevala mesečno samo en dinar članarine, dajala jih pa sproti vsakemu sto nazaj, če bi že prvo uro mogla odpraviti vse krivice in delala povsod čudeže, da za skupnost ne bi treba nikomur nič žrtvovati, potem jamčim, da bi bi ne bilo niti enega viničarja, ki bi ne bil organiziran. Take strokovne organizacije pa nihče na svetu ne more dati, zato tudi mi viničarji ne. Za skupnost, za organizacijo je treba brezpogojno trpeti in doprinesati žrtve in se treba boriti za pravice posameznega in braniti viničarski red in viničarski proletarijat. Pri vsem tem delu mora biti vsak organiziran tovariš pošten, nesebičen, zaveden in dosleden, zato se pa mnogi viničarji in viničarke nekako upirajo in samo zato svojo aktivnost v strokovni organizaciji zavračajo, čeprav je to njim samim v največjo škodo. Pri takem postopanju pa kažejo vso svojo stanovsko in delavsko slabost. Vse naše življenje je ena sama in nepretrgana borba, ki zahteva združitev moči vseh. Zatorej vsi viničarji v strokovno organizacijo, samo tu smo doma in brez te smo samo masa, ki je poštenega življenja sicer potrebna ne pa vredna.« Važne besede. — Občni zbor je dal zaupnico odboru ter so bili ponovno izvoljeni vsi prejšnji odborniki. Po govoru tajnika zveze P. Rozmana se je sklenilo med drugim tudi, da se brezpogojno obdrži nepodaljšan doseganje delovni čas, to je od 8 zjutraj do 5 popoldne v poletju. Stopili smo tudi v zvezo z viničarji iz Negove in iz Plitvičkega vrha, kjer se bodo tudi organizirali. Bil je to naš dan — dan proletarske solidarnosti.

Rudarji

Laško. V nedeljo dne 2. aprila 1933 smo imeli rudarji običajni mesečni sestanek. Udeležba je bila zelo dobra. Bilo je tovarišev nad 130. Poudariti pa moramo, da je sestanek v Laškem namenjen le za tovariše, ki so v bližini Laškega, dočim se vrši za tovariše hribovce vsako tretjo nedeljo sestanek pri Sv. Jederti.

Na sestanku smo razpravljali o novem rudarskem pravilniku. Ker še ni bilo pri rokah zakona, se nismo mogli spuščati v podrobnosti. To bomo storili pozneje. Tudi naš list »Delavska Pravica« bo o tem podrobneje pisal.

Govor je bil tudi o pomenu strokovne organizacije in o njegovih nasprotnikih. Toda mi držimo in bomo vedno držali trdno skupaj, tako da bomo nezmagljivi. Naša parola mora biti: Kdor je zaposlen in kdor še ni organiziran, mora nujno pristopiti v organizacijo.

Sestanek je vodil naš predsednik tovariš Lojze Lešnik. Poročila pa sta tovariša Marinček in Lešnik.

Hudajama. Nič lažjega ni in nekaterim silno prijetno, da obrekujemo. To pa seveda z namenom, da obrekovanim vzamejo čast in dobro ime, ter jih tako spravijo ob zaupanje, ki ga uživajo med delavstvom. Tako so se nekateri spravili pri nas na delavske zaupnike. Nič bi se ne čudili, ako bi se obrekovanje in omalovaževanje zaupnikov vršilo kje v kakem zakotju. Toda, da gospod, ki pred ravnateljsko pisarno odvrča reducirance in jim samozavestno reče: Vas itak ne bo vzel, ker vas je ta delegat predlagal za sprejem, vi se vašim delegatom (zaupnikom) zahvalite za odpust itd. Pri jesenski redukciji je bil po njihovih izjavah

Tajništvo SZV v Mariboru radi praznikov v dnevih 15. in 16. aprila ne bo uradovalo, pač pa dne 22. aprila.

Slov. Bistrica. Vršila se je viničarska komisija, katera je razsodila da se mora tekom 8 dni viničarju izplačati ves odtegnjeni zaslužek in nagrada, drva pa se mu morajo zapeljati celó na njegov dom. Viničarja je zastopal tajnik skupine tov. Brauče Anton.

Sv. Ana v Slov. goricah. Radi prevelikega prezira viničarjevih pravic in viničarskega reda ter radi vmešavanja namenoma poklicanih, toda nepristojnih ljudi na viničarski komisiji dne 26. marca, je zastopnik viničarja razpravo prekinil in zahteval potrdilo o nedoseženem sporazumu. Zadeva se izroči sodišču v zakonito postopanje. Pravica zauguje kljub težkim tisočakom magnatov in barantanju z delovnim človekom.

Maribor. Prva seja novoizvoljenega odbora skupine se je vršila 1. aprila ob 8 zvečer. Prišli so vsi odborniki, kar znači, da prihaja tu novo in agilno organizacijsko življenje. Tovariši, voditelji skupine! Po tej poti naprej in pokret med mariborskimi viničarji bo samo naš.

Maribor. Samo v frančiškanski župniji, prvi statistika, da živi 117 viničarskih družin.

Kamnica pri Mariboru. Preteklo nedeljo, 26. marca so socialdemokrati sklicali tukaj zborovanje viničarjev in delavcev. Skupaj s sodrugom Ulblom jih je bilo, reci in beri — devet navzočih in tako zborovanja sploh ni bilo. Viničarji marksistom ne verujejo, ker vedo, da je samo »Strokovna zveza viničarjev« s sedežem v Ljutomeru njihova edina stanovska organizacija.

Fram. Na belo nedeljo, t. j. 23. aprila po sv. maši se bo vršil redni občni zbor skupine. Zvezo zastopa tajnik tov. P. Rozman. Vsi viničarji na občni zbor!

Zg. Hoče. Redni občni zbor naše skupine se bo vršil v nedeljo, 23. aprila ob 2 v prostorih pri g. Tomaziču v Zg. Hočah. Tovariši in tovarišice, vsi na zborovanje, da boste svojo strokovno organizacijo globlje poznali in njen največji pomen še bolj upoštevali.

vsega kriv glavni zaupnik, danes pa so drugi. Pa pravite, da je delavstvo nahujskano. Po takih izjavah je lahko. V časopisu sami sebi pojete slavo, kako nepristransko delate za delavce. Ako razumete pod nepristransko obrekovanje, potem velja.

Vedno pa se lahko dokaže, da so delavski delegatje tako pri jesenski, kakor tudi sedanjih redukciji nepristransko branili socialno šibkejše ter je le na drugi strani krivda, da se niso obdržali v delu.

Da so vaši članki v časopisih izmišljeni in ne ustrezajo dejstvom, to ve danes vsak pošten in resen človek, ne glede na pripadnost ali naziranje.

Trbovlje. Ogorčenje pri rudarjih je vzbudil nov pravilnik za bratovske skladnice. V Delavskem domu se je v petek vršilo zborovanje, na katerem je delavstvo proti posameznim odločbam novega pravilnika burno protestiralo. Posebno krivične so v novem pravilniku upokojitve, ki so predvidene po nižjem meznem razredu, kakor pa se bo vršilo plačevanje prispevkov. S pravilnikom se bomo podrobneje bavili pozneje.

Kovinarji

Jesenice. Vendar enkrat. V sredo, dne 5. t. m. se vrši razprava za kolektivno pogodbo. Morala bi se vršiti že pretekli teden, pa ni bilo časa, zato je preložena na omenjeni datum. Upamo, da bo teh potegavščin v razpravami vendar že konec ter si bodo odločujoči gospodje vzeli čas za ureditev še nerešenih vprašanj. Naj se rešijo odtegljaji za november, december in januar ter naj se uredi plačilno razmerje v okviru predloženih zahtev. Zlasti naj se upo-

števa predlog iz oddelkov meh. delavnice in elektrifikarjev. Ravnateljstvo se je imelo že priliko prepričati, da delavstvo ne želi imeti anarhije, temveč hoče imeti urejeno kolektivno razmerje. Zato vsako zavlačevanje istega v obojestranskem interesu ni priporočljivo. Upamo, ako ta razprava ne bi dosegla zaključka, da se sklenejo prihodnje bolj goste, nego se je sklicala sedaj. Naj bo toliko dobre volje, kakor jo je na strani delavstva, ko že mesece in mesece potrpežljivo čaka, kdaj se bodo skromni, v razumevanju danega stanja predloženi predlogi rešili.

DELAVEC!

Zavedaj se, da je izvajanje delavske social. zakonodaje odvisno od moči, dela in ugleda strokov. organizacij.

Pridobivaj ji članov, ker s tem jačaš njeno moč in ugled!

Javornik. Seja organizacijskih zaupnikov je bila še dobro obiskana. Debatiralo se je o današnjem položaju pri KID in razno. Znaprej bo seja vedno objavljena v Delavski Pravici, zato je dolžnost tovarišev, da pazno slede in prebirajo list. Posebnih vabil se ne bo pošiljalo. To v vednost! Tovariši! Dolžnost nas kliče, da z združenimi moči vsi delamo in se shajamo večkrat skupaj, kjer si potožimo vsak svoje težnje. Samo delo nas bo rešilo.

Guštanj. Odbor tukajšnje skupine kovinarjev je v svoji seji, dne 2. t. m. soglasno sklenil, da skupina ne bo vlagala za ponovne volitve tukajšnjih obratnih zaupnikov, dne 9. t. m., niti samostojne kandidatne liste niti ne bo imenovala svojih kandidatov na katerokoli drugo listo. Volitev naj se pa člani udeležijo, ako se jih pač sami hočejo. — Odbor.

Stabinski delavci

Ljubljana. Strokovna skupina pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev. Vse brezposelne člane naprošamo, da nam čimprej plačajo članarino, ki je za brezposelne določena, da bo mogel blagajnik urediti obračun. Odbor.

Živilski delavci

Fram. Že v št. 31. z dne 4. avgusta 1932 je Delavska Pravica poročala pod naslovom iz neorganiziranih rajonov, da se po mlinih dela celó po 36 ur skupaj in počiva največ 12 ur. Takrat pa je vladala suša in je primanjkovalo vode. Seveda so na račun suše delali zlorabe in so v Framu, kjer se voda razdvoji na dva potoka, hodili kmetje zapirati vodo desne struge tako, da je tekla vsa voda samo po levi. Prizadeti delodajalci pa v odstranitve tega zlorabljanja ni ukrenil ničesar, ampak je samo zahteval, da zapore vsak čas odstranjuje njegovi uslužbenci sami. To delo pa je bilo življenjsko nevarno in šele na zahtevo prizadetih, so se zganile pristojne oblasti ter so naročile orožniški postaji v Račah, da napravi red. Kmalu pa je prišel neki naš tovariš s svojim gospodarjem v spor, ker je ta postopal z njim protizakonito. Zadeva se je končala tako, da je gospodar odpovedal prizadetemu službo na 14 dnevni rok. Pri tem pa je rabil proti našemu tovarišu grobo žaljivko in malo prej dal zazidati najbližji izhod iz službojemalskega stanovanja ter prekršil člen 232 obrtnega zakona. Zato se je naš tovariš poslužil pravice, ki mu jo v tem primeru daje člen 238 obrtnega zakona ter se je takoj odstranil iz službe. Zadevo je javil ekspozituri JSZ v Mariboru, ki je posredovala, a brez uspeha. Ekspozitura JSZ je nato izročila zadevo ekspozituri Delavske zbornice v Mariboru, a tudi ta je brezuspešno posredovala. Zato je naš tovariš vložil tožbo za izplačilo nadur, ki jih ni malo. Dne 1. aprila se je vršila tozadnja razprava pri okrajnem sodišču v Mariboru, ki pa jo je preložila na dan 10. junija t. l. O poteku razprave bomo poročali.

Spremembe v delavskem zavarovanju

Ručnanje članstva pri porodniških dajatvah

Ministrstvo za socialno politiko je naročilo, da se pri priznanju porodniških dajatev ne more šteti članstva dveh zaporednih sezon, ker to ne ustreza zakonitim določilom. Članji pa si po izstopu iz dela lahko sami podaljšajo članstvo in sicer v istem meznem razredu, v katerem so bili zavarovani nazadnje. Morejo pa plačati mesečni prispevek zadnjega meznega razreda najkasneje v 4 tednih po tem, ko so zadnji dan delali.

To je zakonita pot, po kateri morejo tudi sezonski delavci dobiti pravico do porodnih dajatev. — OUZD. v Ljubljani.

Podaljšanje podporne dobe pri OUZD

Ravnateljstvo okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je sklenilo, da se od 21. marca 1933 podaljša podporna doba od 26 na 52 tednov.

Podaljšanih podpor bodo deležni člani, ki so bili tekom zadnjega leta pred boleznijo zavarovani in plačujoči člani vsaj 6 mesecev, oziroma so bili tekom zadnjih 2 let pred zadnjo boleznijo vsaj 12 mesecev zavarovani, a niso v tem času uživali hranarine in drugih dajatev radi bolezni in nesposobnosti za delo.

Onim zavarovancem, ki so izčrpali 26 tednov podpore že pred 19. marcem 1933, se podporna doba ni podaljšala.

VAROVANJE PRAVICE PRI BRATOVSKI SK

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani opozarja bivše polnopravne člane bratovskih skladnic, ki so izstopili iz zavarovanja ter zbog tega izgubili iz pokojninskega zavarovanja pridobljene pravice, da so izšla nova pravila bratovskih skladnic, ki stopijo v veljavo s 1. aprilom 1933 in ki dajo izstopivšim članom možnost, da si izgubljeno pravico zopet pridobe in jih varujejo, čeprav ne vstopijo zopet v delo pri podjetjih, včlanjenih v bratovskih skladnicah, s plačevanjem letne priznalinne v znesku Din 20.—

Člani, ki svoje zavarovalne pravice obnovijo in imajo uračunljive članske dobe najmanj 10 let, imajo enako aktivnim članom pravico do pokojnine, ako so izgubili na svoji delazmožnosti več kot $\frac{2}{3}$.

To ni Rusija, to je red

Te dni se je pripetil na obrtnem sodišču majhen dogodek, ki pa je vreden, da se ga zapiše in otne pozabi.

Vršila se je razprava, ker je delavec tirjal od delodajalca plačilo za 14 dnevno odpoved in nadurno delo. Delavec je smatral, da je njegov odpust nezakonit in je iskal pravice na Obrtnem sodišču. Predno pa je storil ta korak, je zahteval od strokovne organizacije, da pri podjetju posreduje in skuša doseči sporazum. Ta se seveda ni dosegel. Da delavec podpre svojo pravico in dokaže sodišču, da je storil vse za mirno poravnavo, je predlagal za pričo tudi strokovnega tajnika organizacije, kateri je v sporu posredoval.

Medtem, ko je pri razpravi sodnik zasliševal strokovnega tajnika o poteku intervencije, je vpadel v besedo prisednik obrtnega sodišča g. Rebek z besedami: »Vi nimate nikake pravice vtikati se v razmere podjetja. Podjetnik je sam odgovoren za svoje podjetje in ravnanje z delavci«. Zastopnik strokovne organizacije je kot priča nato kratko odgovoril: »Delavec je pri nas strokovno organiziran. Do tega ima pravico po zakonu. Na njegovo zahtevo smo mi dolžni, da posredujemo in imamo kot strokovna organizacija na podlagi delavske zaščitne za-

konodaje do tega vso pravico. Nato g. prisednik: »Pri nas še nismo v Rusiji«. Zastopnik strok. organizacije: **To ni Rusija, to je red.**

Teh par besed osvetli in karakterizira vso miselnost naših pridobitnih krogov. Sicer bi g. Rebek kot prisednik tako važne socialne ustanove moral vedeti, da imajo delavci po § 35. zak. o zaščiti delavcev pravico združevanja v specialna društva za zaščito svojih ekonomskih kulturnih in moralnih interesov. Iz tega sledi, da so društva oziroma strokovne organizacije po svojih predstavnikih direktno poklicane, ščititi tudi ekonomske interese delavstva. Se več. Te organizacije imajo pravico v imenu organiziranega delavstva sklepati s strokovnimi organizacijami delodajalcev ali delodajalci samimi kolektivne delovne pogodbe (novi obrtni zakon § 209). Mnenja smo, da bi moral gospod prisednik vsaj toliko poznati delavsko zaščitno zakonodajo, kot jo pozna danes že vsak navaden delavec. Na tako mesto spadajo ljudje, ki imajo o naši delavski socialni zakonodaji vsaj osnovne pojme.

Vemo, da bi razni podjetniki rajši danes kot jutri vzeli strokovnim organizacijam in s tem delavstvu vse pravice, ki si jih je priborilo v dolgotrajnem boju. Radi bi imeli neuko in brezpravno rajo, katera bi se nikoli ne protivila in vdano prenašala vse krivice. Se celo več. Hvalježna bi morala biti, da ima kos suhega kruha. S tem se tudi vidi, da se hoče pokazati delavstvo kot prevrten element, proti čemur pa mora nastopiti vse organizirano delavstvo. Ako gre naše delo v mejah zakonitih določil, tedaj nima nihče pravice nam očitati, in to zbog tega, ker so morda prizadeti njegovi osebni interesi, da hočemo ustvarjati nered.

Hočemo red! Poštenje in pravico!

Zato se bo borilo vse delavstvo, strnjeno v eni vrsti, vse do tedaj, da bo zmagala pravica.

Zato se naj člani, ki so izstopili iz zavarovanja pred 1. januarjem 1925 in na svoje zavarovanje odpadajočih rezervnih deležev niso dvignili, ter prav tako člani, ki so zavarovalne pravice izgubili radi prekinitve ali izstopa iz zavarovanja po 1. jan. 1925 in žele obnoviti svoje zavarovalne pravice, javijo pri krajevni bratovski skladnici, kjer so bili nazadnje zavarovani, ustmeno ali pismeno v dobi od 1. IV. do 30. IX. 1933.

Članom, ki bi se v določenem roku ne javili oziroma ne plačali priznalinne, bi zapadle pravice oživele samo v primeru, če zopet nastopijo delo v podjetju, včlanjenem pri bratovski skladnici in ga vrše najmanj eno leto.

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

III.

Dan na dan je Jed spoznaval nove ude Warnerjeve družine in bogatil svoje znanje o šegah, zgovorjenju, obleki, nazorih in »tout ensemble« bogatašev. Prišel je »Charlie« Eddystone z ženo, drugo hčerjo starega Warnerja; doma so jo klicali za »Mrs. Lou«. »Charlie« je bil eleganten, moden gospod, igralec pola, imejitelj dirkališč in sportni navdušenec, rdečeličen, rjav in jednat; malce je nagibal k vrsti »embonpoint«, kar je skušal pobijati in onemogočati z najrazličnejšimi telesnimi napori, samo s tem ne, da bi malce napel svojo voljo in manj jedel. Mrs. Lou je bila pravšna žena zanj; bila je vesela, glasna in žal, kakor je menil Jed, tudi malce prostaška, čeprav ni vedel, ali je o odličnem svetu poučen dovolj, da bi smel tako soditi. Pozimi se je razkazovala v rumenem, živahno črno pisanem leopardovem plašču, zdaj spomladi pa je nosila kitajske kimone škrlat-taste barve z zlatimi zmaji ali pa sinje z zelenimi in škrlatnimi pavi. Njen glas je bil močan in prodiren in je bil primernejši za na igrišče kakor za v bolniško sobo; kadar se je zabavala, je metala glavo vznak in se smejala tako na glas, da so jo slišali po vsej hiši.

Jedu je ugajala, ker je govorila to, kar je mislila. To je bilo za vsakogar, ki je iskal podatkov, zelo koristno. Govorila je resnico o družini in prav tako o vsej drugi družbi v Mountain Cityu — čeprav je največ svojega časa

prebila na potovanjih in je z možem obiskovala konjske dirke, tekme v polu, vožnje z jahtami in druge tekme kar se jih je vršilo med Bar Harborom v Maineu in Coronado v Kaliforniji. »Papa«, je govorila, »eno samo življenje imam pred seboj in tega bom preživela tako, kakor mi bo prijalo in ne pustim, da bi mi stare mačke trgale srce iz prsi. Prihajam vprav od partije bridgea, osem in dvajset komadov nas je bilo — moj Bog, kakšno klopotanje — drug drugemu so cepali dobro ime in bi si bili najrajši segli v lase. Vsak dan znova prisegam, da bom od zdaj občevala samo še z moškimi; tudi držim prisego, — dokler mi ne bo nekega lepega, toplega večera, kakor so zdaj, prvi začel spet dvoriti.«

Zdaj se je zgodilo nekaj čudnega. Warrener je segel na mizo poleg postelje, kjer so stale njegove cigare in vžigalice. Vzel je zabojček s cigarami in ga sredi pogovora mimogrede ponudil svoji hčerki in ona je sredi pogovora čisto mimogrede vzela cigaro, segla po vžigalice, si cigaro prižgala, nekajkrat potegnila ter potem opazovala, kake vrste je. Puhala je na debelo okrog sebe in se razgovarjala z očetom o družinskih razmerah. Jed je skrival svojo osuplost za knjigo. Poznal je sicer dejstva, da vse dame iz dobre družbe kade cigarete; videl je tudi že, kako so stare babe po gorovjih ranchih vlekle pipe iz koruznih storžev; toda dolga, rjava, strupena cigara — in povrh vsega še vpricho očeta!

»Papa, hočem ti povedati samo še toliko, da vem, da vsi hlastajo za tvojim denarjem, hočejo imeti materin nakit in slike in pohištvo in kaj vem še vse kaj za svoja stanovanja. Hočem ti reči samo tole, stori kar hočeš, razdaj kar hočeš, Charlie in jaz plavava prav dobro in si ne bova grenila zadnjih let. Bojim se, da ti otroci niso v posebno zabavo, pa saj veš, da moram jaz biti vedno pri Charlieju,

¹ O vsem načinu življenja.

² Debelušnež.

Doma in po svetu

Pri min. za trg. in industrijo se je ustanovil posvetovalni odbor, ki ima nalogo proučiti problem kreditnih vprašanj in potem predložiti predloge za saniranje bank in obnovo kredita. Iz Ljubljane je v tem odboru dr. Brezigar.

Naš zunanji minister dr. Jevtič je imel ob priliki proračunske debate za zunanje ministristvo velik govor o stališču Male antante nampram rimskemu paktu. Izjavil je, da je Mala antanta za vsak sporazum med državami, s katerimi se prijateljsko urejujejo izključno njihovi interesi. Ne morejo pa se priznati eventualni sporazumi tretjega. Mala antanta obžaluje, da se je v pogajanja, ki so se te dni vršila, vmešala ideja revizionistične politike.

V **Belgradu** se vrši anketa tarifnega odbora za znižanje poljedelskih tarif. Gre predvsem za znižanje tarif pri žitaricah, ki danes niso v nobenem razmerju s padcem cen teh proizvodov.

Francija se noče jasno izraziti kaj misli o paktu, ki ga je predložil MacDonaldu Mussolini. Eno je gotovo: Francija se boji izgubiti prijateljstvo svoje zaveznice Anglije, na drugi strani pa tudi držav Male antante. Zato se lovi in čaka ugodnejšega trenutka.

Avstrijska vlada je razpustila republikansko obrambno zvezo. Zveza je svoje premoženje dala socialnim demokratom. Vršile so se velike

demonstracije. S člani razpuščene zveze, bodo socialisti ojačili svoje policijske oddelke.

Bojkot proti Judom v Nemčiji je izval po vsem svetu velik vihar. Vse svetovno židovsko časopisje poziva Jude na obrambo in bojkot proti Nemcem. Po vseh večjih mestih prirejajo Judje proti Nemčiji hrupne demonstracije.

Hitler je napovedal in delno že izvršil bojkot proti Judom in sicer vsled tega, ker hoče iztrebiti vse kar ni čisto nemškega. Trdi, da hoče nemško raso očistiti tujih primesi in jo oplemenititi. Znano je tudi, da je Hitler napovedal boj nemorali. Judje pa so ravno tisti, ki so se največ pečali z proizvodnjo nemoralnih filmov, slik itd.

Hindenburg je s posebno naredbo prepovedal praznovanje 1. maja po vsej Nemčiji.

Močnejšega slovanskega bloka zaenkrat ne bo. Gotovo tega ne želi niti Francija, ker bi s tem v resnici pretela nevarnost, da se Slovani preveč osamosvoje. To pa gotovo ni v interesu Francije, niti Velike antante. Zato tudi navidezen umik Mussolinija z njegovim rimskim paktom.

Anglija in Italija nudita MaTi antanti in Poljski mesto v direktoriju štirih, toda samo tedaj, kadar bi se razpravljalo o stvareh, ki se tičejo malih držav.

Denarne podpore pri OUZD

Pod tem naslovom so bile v »Delavski Pravici« št. 9 in 11 označene pravice članov OUZD in njihovih svojcev za primer bolezni in poroda, po določilih zakona o zavarovanju delavcev oziroma »novele« k temu zakonu, ki jo je izdalo ministristvo za socialno politiko meseca decembra 1931. Na ta dva članka je uredništvo »Delavske Pravice« prejelo od F. S. iz Nazarjev sledeči dopis s prošnjo, da ga objavimo.

Pod naslovom »Denarne podpore zavarovancem pri OUZD« v 11. številki »Delavske Pravice« je pisec objasnili pogoje, ki so potrebni za izplačilo porodniških dajatev ženi zavarovanega člana. Pri meni se je zgodil sledeči primer: V letih 1930. in 1931. sem bil nepretrgoma zavarovan pri OUZD.

V letu 1932. pa sem deset dni pred porodom svoje žene prekinil zavarovanje. Okrožni urad mi je odklonil vse denarne dajatve iz razloga, da nisem bil na dan poroda v zavarovanju zavezanem obratu, torej v pasivnem članstvu § 55 in 56 zakona o zavarovanju delavcev. Kot tak nimam pravice do porodniških dajatev za svojo ženo, čeprav sem bil v zadnjem letu 10 mesecev oziroma v zadnjih dveh letih 18 mesecev aktivni član pri OUZD. Zanima me, ali se je vrnila v objavljeni članek pomota, ko jasno pove: do porodniških dajatev ima pravico žena zavarovanega člana tudi, čeprav na dan poroda mož ni bil zavarovan, le da ima izpolnjene vse zahtevane pogoje, kakor že zgoraj navedeno. Nisem na jasnem, kako je s to zadevo.

Pripomba uredništva:

Iz gorenjega je razvidno, da gre za primer porodniških dajatev svojki zavarovanega čla-

da preganjam »vampe« — Bog vedi, kaj vidite na tem debelem kosu govedine, ki jo je treba vsak dan masirati; toda njegov smehljaj se mi zdi, da ima nekaj dražljivega in moram biti vedno na straži, da jih lahko preženem s kričanjem, — to je zvižajača, ki sem se jo naučila, govorim z njimi čisto odkrito in čisto na glas, da lahko sliši vse igrišče; potem se obrnejo in odpetajo.»

Mrs. Lou je vrgla glavo vznak, usta so se ji odprla in iz njih je privrel krohot, krohot, ki bi ga res morali slišati po vsem igrišču, če bi ne bilo toliko milj oddaljeno. In Charlie je sedel poleg nje in se prijazno muzal. Zdelo se je, da ni niti malo hud, ko je govorila, da je on »debel kos govedine«. To je že stara navada na Zapadu, da ljudi lahko obkladaš s takimi psokami, samo da se pri tem smeješ!

Ko je mrs. Lou končno odfrlela iz sobe, je papa malce trdno vzdihnil in smehljaje se pogledal Jeda Ruserja. Bilo je prvič, da ga je Jed slišal, kako sodi o svojih otrocih, pa le zato, ker ga je mrs. sama izzvala in ker so njene napake bile tako pri vrhu, da jih ni nihče mogel prezreti. Stari gospod je dejal: »Slaba vzgoja, kaj Ruser?«

»Teško je, doseči vedno tisto, kar bi človek rad,« je dejal mlajši z modrijanskim obrazom.

»Zdaj vem, kaj bi bil moral storiti — zdaj, ko je prepozno. Nobenemu od njih bi ne bil smel dati niti centa in sami bi si morali krčiti pot, kakor delate vi.«

»Da, šele pri tem se človeku prav za prav odpro oči mr. Warren!«

»Saj sem to dobro vedel, a zdelo se mi je preveč dela. Zunaj v svetu človek lahko uveljavi svojo voljo, lahko vodi svoje podjetje in celo lahko nastopa za svoje ideje, doma

so pa ženske in te imajo več ko preveč sredstev in poti, da človeku zastrupljajo življenje — temu pritisku se človek ne more ustavljati. Moj sin je moral v Yale¹, ker so tam študirali njegovi elegantni prijatelji in moral je imeti denarja, da se je lahko meril z njimi. Moje hčere so morale v najdražje izobraževališče, ki ga je kdaj ustanovila kaka sleparka, da bi vzbujala spoštovanje pri hčerah rudniških kraljev in govejih baronov.

Zdaj so vsi »izobraženi« in jaz nimam niti najmanjše moči nad njimi.

Ubogi stari milijonar je spet vzdihnil, segel po zadnji številki reformerskega lista in začel podčrtavati izrezke, ki jih je Jed moral potem spravljati v omaro. In niti njemu, niti komu drugemu se ne bodo več prikazali pred oči.

IV.

Mrs. Marian Warren-Barton je prinesla svojega prvo-rojenčka, da bi ga predstavila družinskemu poglavarju. Prišla je v kraljevski obleki; belo oblečena francoska dovilja s čepico, s katere so ji bingljali po hrbtu dolgi, sinji trakovi, je nosila dragoceno dete na čipkasti blazini. Jed česa takega še ni videl in je takoj vedel: to je »pravoc«. Na prvi pogled je moral zapaziti ves svet, da je tudi drobni košček življenja določen za to, da bo vzrasel in vladal kraljestvu jekla ali premoga ali petroleja ali sladkorne pese ali goved. Črv se je imenoval Lydia Aberkrombie Warren-Barton in je bil četrti pravnik; »Claude mlajša« sta imela sina in razen njiju je bila še starejša vnukinja, ki je imela sina in hčer.

¹ Yale, Harvard, Columbia so najslavnejše univerze v Združenih državah, kjer študirajo povečini samo sinovi bogatašev.

Čitaj „BESEDO“!

na, ki na dan poroda svoje žene ni bil aktivni član OUZD. Mi smo v navedenem članku rekli, da ima član pravico do porodniških dajatev za svojo ženo tudi po izstopu iz zavarovanja le če od dneva, ko je prenehal biti član pa do dneva poroda ni preteklo 6 tednov. Okrožni urad za zavarovanje delavcev ne priznava te pravice iz razloga, ker zaščitni rok 6 tednov po § 56 zak. o zav. delavcev velja samo za člana ne pa za svojca.

Socialna revija »Radnička zaščita«, ki jo izdaja Središnji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu prinaša v št. 2 iz leta 1933. daljšo razpravo pod naslovom: »Novela o porodniški pomoči.« To razpravo je, kot smo ugotovili, napisal g. Grčević, jurist pri Središnjem uradu v Zagrebu. V tej razpravi beremo med drugim sledeče: **Pravico do porodniških dajatev za svojo ženo ima oni član, ki je na dan poroda aktivni član zavarovanja.** Dalje pa tudi oni član, ki na dan poroda ni bil aktivni član zavarovanja in je porod padel v zaščitni rok po § 56 zak. o zav. delavcev. Smatramo, da je tolmačenje v »Radnički zaščiti« tudi tolmačenje Središnjega urada, ker je isto v popolnem skladu novele oziroma zakona z dne 5. dec. 1931., zato smo tudi mi to napisali v »Delavski Pravici«.

Zakon z dne 5. dec. 1931., s katerim so bile spremenjene določbe § 49 zakona o zaščiti delavcev iz leta 1922. predpisuje karenčni rok zavarovanja, ki znaša 10 oziroma 18 mesecev v zadnjih dveh letih pred porodom. Nikjer pa zakon ne pravi, da ima pravico do teh dajatev samo oni član, ki je na dan poroda svoje žene aktivni član zavarovanja. Da se izkaže je li tolmačenje g. Grčevića pravilno ali ne, bo treba vsekakor en primer predložiti sodišču delavskega zavarovanja, pa četudi ga bo treba spraviti do najvišje upravne inštanice.

Čitaj in nabiraj nove naročnike za „DELAJSKO PRAVICO“!

Naša industrija in obratne nezgode

Razvoj moderne tehnike je poleg večje produkcije in lažjega dela prinesel seboj tudi svoje slabe strani in sicer povečanje števila obratnih nezdod. Sicer vse nezdode ne gredo na rovaš modernih obratnih naprav, marveč je v veliki meri krivo to, da se delavca pri delu z različnimi »akordnimi« sistemi priganja k čim večji storitvi. V drugi vrsti so vzrok mnogim nezdodam stari stroji, ki niso dovolj zaščiteni in pomanjkljive obratne naprave.

Naša industrija, ki je razmeroma zelo slabo razvita, beleži napram Nemčiji, ki je izrazito industrijska država več obratnih in smrtnih nezdod. Tako smo imeli v našem zavarovanju v l. 1930 na sto zavarovanih delavcev **2,6 prijavljenih nesreč**, v Nemčiji samo **1,9**. Pri nas je bilo prijavljenih **2,3%** smrtnih nesreč, v Nemčiji samo **1,6%**.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je imel leta 1930. 631.181 članov. V tem letu je bilo prijavljenih **16.792 obratnih nezdod**. Od teh je bilo **390 smrtnih**. Na vsakih 1000 zavarovanih delavcev odpade **26,3 obratnih nezdod**. Na vsakih 1000 zavarovanih delavcev pa odpade **0,61 nezdod**, katere je plačal delavec s smrtjo.

Največje število obratnih nezdod odpade na rudnike in železarne, in sicer na 1000 zavarovanih delavcev 103,7 nezdod. Nekaj manj pride na poljedelstvo in to 75, na lesno industrijo 71,4, železnice 50,8, kemično industrijo 49,2, kamnolome 39,1, na papirno industrijo 29,4, kovinsko 28,9 itd. Najmanj nezdod beležijo bančni zavodi in sicer 2,3 na 1000 delavcev. Pri smrtnih primerih pa je razmerje nekoliko drugače. Največ smrtnih nesreč ima lesna industrija in sicer v letu 1930 105 na 1000 zavarovanih delavcev, železnice 65, gradbena industrija 79, kovinska 20, kemična 16, poljedelstvo (slamozreznice, mlatilnice) 15, rudarstvo 3 itd.

To so ogromne številke in dovolj jasen dokaz, da se pri nas vse premalo brigajo za zaščito delavcev pred obratnimi nezdodami. Velika nesreča je za delavca, ako je brezposeln,

toda mnogo večja je, ako se ponesreči in ostane nesposoben za delo. Renta, ki jo prejema iz nezdodnega zavarovanja, je samo majhna odškodnina, ki nikakor ne more nadomestiti škode, katero je delavec vsled izgube svoje delovne sposobnosti utrpel. Delavcu varovati njegovo zdravje in delovno sposobnost, je ena izmed najvažnejših nalog vseh odločujočih činiteljev.

Gotovo je, da je delavstvo samo na tem vprašanju najbolj interesirano. Ono se mora najbolj boriti in zahtevati, da so obratne naprave v takem stanju, ki kar najbolj onemogočujejo nezdode. Delavstvo mora zahtevati, da so stroji in obratne naprave zadostno zaščiteni. Obratni zaupniki imajo tu zelo važno in hvaležno nalogo. Kjer se izboljšanje ne da doseči z lepo besedo, je treba zahtevati, da stroje in naprave pregleda Inspekcija dela kot nadzorna oblast.

Pri tem je zelo važno, kar je ugotovil nemški državni urad za zavarovanje delavcev, da je v **17 do 20% kriv nezdode delodajalec**. V 25 do 30% je kriv delavec, v 4% sta kriva obo delavec in delodajalec, v 3—5% je nezdodo povzročila tretja oseba. **Samo v 30 do 40% je bila nesreča posledica višje sile.**

Zanimivo bi bilo, ako bi imeli slične ugotovitve tudi za nas. Gotovo je, da bi bil odstotek nesreč po krivdi delodajalcev večji, nego je v Nemčiji.

Vsekakor je to važno poglavje delavske socialne zakonodaje, za katerega se mora zanimali vse delavstvo, predvsem pa obratni in organizacijski zaupniki. Da bo delavstvo moglo uspešno uveljavljati svoje predloge in zahtevo po izboljšanju zaščitnih naprav, pa mora poznati tudi tehnično stran obratnih naprav. Zato je treba, da se vršijo predavanja in sestanki, na katerih se delavci seznanjajo s tem, kako se je obvarovati obratnih nezdod.

Predlogi in zahteve zaupnikov pa se bodo upoštevali le tam, kjer bo to zahtevala večina delavstva, kar je mogoče samo potom strokovne organizacije.

Razvoj naše živilske industrije

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani)

Po današnjem pojmovanju imajo konjunkturne krize, ki trajajo po par let, svoj vzrok v hiperprodukciji dobrin. V času povoljnih gospodarskih razmer proizvajajo podjetniki več nego rabijo konzumenti. Ko se pa radi tega zaloge napolnijo in ni nobenega kupca, tedaj morajo tovarne ustaviti stroje in delavstvo odpustiti. Vse to traja toliko časa dokler se zaloge ne izpraznijo. Potem se začneja zopet iznova nadproizvodnja.

Ta circulus vitiosus (napačen krogotok) se opaža najbolje pri produkciji življenjskih potrebščin, zlasti hrane, ako ne perturbirajo gospodarskega procesa izredne gospodarske in politične razmere n. pr. carinska politika, vojna, selitev kapitala itd.

Pod živilsko industrijo razumevamo zlasti: mlino vseh mogočih vrst, pekarno, izdelovanje testenin, tvornice za sladkor, škrob, čokolado, mesne in rastlinske konzerve, pivovarne, mineralne in termalne vode, sodavica, kis itd. itd. Takih obratov imamo v dravski banovini točasno nad 1500 z več kot 3500 delavci.

Razvoj naše živilske industrije pojasnjujejo sledeča števila o delavstvu zavarovanem pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Obenem navajamo tudi podatke o številu zavarovancev onih obratov, v katerih se proizvodi živilske industrije konzumirajo t. j. gostilnah, kavarnah in hotelih.

Datum	Število zavarovancev	
	živilska industrija	gostilne, kavarne in hoteli
30. junija 1926	3675	2651
30. junija 1927	4200	2757
30. junija 1928	4201	2976
30. junija 1929	4398	3164
30. junija 1930	4369	3201
30. junija 1931	3924	3515
30. junija 1932	3545	3174
julija 1932	3549	3299
avgusta 1932	3555	3427
septembra 1932	3554	3165
oktobra 1932	3503	2905
novembra 1932	3549	2877
decembra 1932	3585	2875
januarja 1933	3573	2856

Do leta 1929 je živilska industrija napredovala; od sredine 1929 do sredine 1930 je pa bila quasi stacionarno. Od sredine 1930 t. j. od začetka gospodarske krize do sredine 1932 je pa padla za več kot 20%. Od sredine 1932 dalje se giblje živilska industrija zopet stacionarno, toda na nivoju nekoliko nižjem kot leta 1926. Sedanji razvoj živilske industrije ne vodi še v hiperprodukcijo.

Gostilne, kavarne in hoteli so pred zadnjo gospodarsko krizo mnogo bolj prosperirali kot

Upoštevanja vredno

Iz Javornika smo prejeli sledeče:

Delavska Pravica je objavila že več člankov, ki so se nanašali in pojasnjevali zakon o zaščiti delavcev, ki je izšel leta 1922. Toda še danes je marsikateri delavec, ki tega zakona ne pozna. Že deset let je v veljavi, pa se še vedno krši in to od delavcev samih. § 6. pravi: V industrijskih in rudarskih podjetjih ne sme delovni čas najetih delavcev trajati več nego 8 ur na dan, odnosno 48 ur na teden. Za industrijska podjetja se smatrajo vsa ona podjetja, v katerih dela najmanj 15 delavcev po povprečnem uporabljencu številu delavcev v enem trimesečju. Če pristane prostovoljno štiri petine delavcev enega podjetja s tajnim glasovanjem na to, se delovni čas lahko podaljša. § 12. Ob nedeljah je prepovedano vsako delo pomožnemu osebju v vseh podjetjih, razen nujnih del, ki se morajo narediti. Priporoča se delavcem, naj zakon o zaščiti delavcev malo študirajo, da spoznajo njegovo vsebino.

To in orso

Trbovlje. Neosnovan postopek učitelja. Tu-kašnju javnost je razburila vest, kako neusmiljeno se ravna s šol. deco na osn. šoli v Trbovljah 2. Neki učitelj je pretepel učenca tako neusmiljeno, da je bil po obrazu ves črn, zadejal mu je okrog 45 udarcev z roko po obrazu. To protizakonito dejanje je ta učitelj izvršil radi nepravilno narejene računске naloge učenca. Fant, ki nima ne očeta ne matere, je seveda revček in izgubljen. Hrani in oblači ga že leto dni brezposeln brat, kateri je fantu tudi zakoniti varuh. Ta je poiskal zdravniško spričevalo in vložil proti učiteljevi surovosti tožbo.

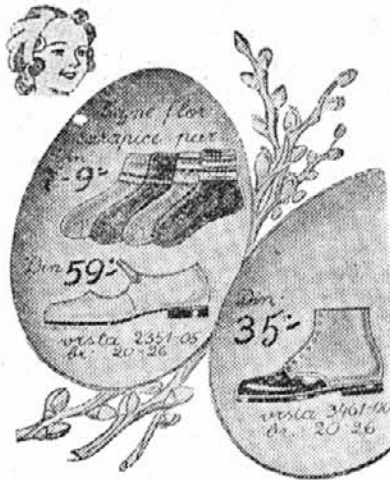
Z zadevo se homo še bavili ko izreče svoje zakonito stališče sodišče in šolska oblast. Pripomnimo pa: Že večkrat so se dogodili na naših šolah slični primeri, že večkrat je dalo pristojno upraviteljstvo staršem častno izjavo, da takega postopanja ne bo več. Vse to pa, kakor se vidi, nič ne drži. Višjo šolsko oblast prosimo, naj ukrene potrebno, da se ne bodo na naših šolah pojavljali srednjeveški pretepi in batine. Ako se to ne bo storilo bomo starši in varuhi s takimi učitelji sami obračunali. Otrok, ki nima staršev, s tem tudi ne zadostne in potrebne vzgoje, je poklicana zato šola, da mu to nadomesti, ne pa batine in celo poškodbe. — Več staršev.

Jesenice. Požar. V noči od četrtega na petek je okrog pol ene nastal v industrijski ulici v hiši g. Lasana požar, ki je docela uničil za gostilno stoječo stanovanjsko hišo. Tovarniška sirena in lokomotive so takoj priklicali na lice mesta ljudi in gasilce, ki pa so morali obvarovati le, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja. Kako je nastal ogenj še ni dognano. Takoj drugi dan sta bila aretirana dva Dalmatina, ki sta prejšnji dan celo popoldne pila v gostilni in so jih ob policijski uri morali vreči na cesto. Takoj zatem so ju videli ljudje, ko sta svetila okrog pogorele hiše. Ker sta bila brezposelna, so domnevali, da iščeta kje bi prenočila. Ali sta zanetila požar ta dva, bo dognala preiskava.

Romanje na Trsat o Binkoštih k Mariji, morski zvezdi, 200 romarjev je že prijavljenih, romali pa bomo le, če nas bo do Vel. noči vsaj 500. Imelj bomo poseben vlak, vozina bo polovična. Izlet z ladjo po morju bo brezplačen z našimi izkaznicami, ki bodo po 40 Din. Kdor gre z nami, naj se takoj prijavi na naslov: **Romarški odbor pri »Sveti vojski«, Ljubljana, Dunajska cesta 17**, da jim bomo pravočasno poslali pojasnila.

živilska industrija. Sele od sredine 1931 do sredine 1932 so nekoliko padli oziroma nazadovali. Valovanje od julija 1932 do januarja 1933 je sezijskega značaja. Za to vrsto gospodarske pridobitnosti je odločujoča tako zvana tujska industrija. Naša letovišča so lepo uspevala celo med gospodarsko krizo, dokler niso devizne omejitve vseh držav otežkočile potovanje v inozemska letovišča. Iz tega vzroka so bila naša letovišča v letu 1932 slabše obiskana kot prejšnja leta. Upajmo, da se bodo v letu 1933 te razmere zboljšale.

OTROKOM:

19.-

Št. 20-26 Vrsta 4531-00
Lahek otroški čevljiček za dnevno uporabo. Gornji del iz angleškega platna, gumijast podplat. Št. 27-34 Din 25.-

35.-

Vrsta 2942-00
Otroška sandala z usnjenim podplatom samo Din 35.-. Jamčimo za vsak par. Moške Din 49.-

35.-

Št. 19-27 Vrsta 3661-00
Otroščikom lepe pomladanske visoke čevljičke iz rjavega boksa s podplatom iz krupona.

35.-

Vrsta 4562-29
Za sport. Idealen in najcenejši čevlji za vse panoge sporta, za turizem in za razne igre.

Vežalke, par Din 1.-

Za Velikonoč

Le enkrat v letu je Velikonoč — praznik pomladi, veselja in ljubezni. Pričakajte ga v naših novih čevljih. Z novimi cenami smo omogočili vsakomur, da si zamore letos kupiti poceni dobro obutev.

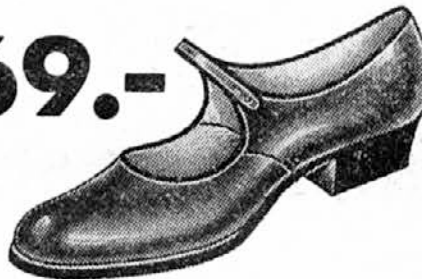
ŽENAM:

49.-

Vrsta 3335-10
Zenski sivi platneni nizki čevlji z gumijastim podplatom. Za lepe sončne dneve

69.-

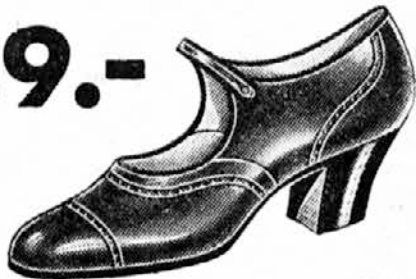
Vrsta 3945-05
Udoben čevlji iz črnega boksa z gumijastim podplatom. Izdržljiv v vsakem štrapaču. Za vsakdanjo uporabo nenadomestljiv.

69.-

Vrsta 1845-52
Ti čevljički iz finega baržuna, kombinirani z lakom, zamorejo zadovoljiti še tako fin okus in nadomestiti čevlje iz jelenje kože.

89.-

Vrsta 2945-11
Čevlji iz rjavega boksa. Praktični in elegantni. Ravnotaki iz laka za nedeljo in praznik po ceni Din 99.-

VELIKA IZBIRA V VSEH MODNIH BARVAH IN DESENJIH

Otroške nogavice:
Dolge bombažaste Din 8.-, 10.-, 12.-
Kratke iz sukanca Din 7.-, 9.-
Za sport D 10.-, 12.-

Zenske nogavice:
Svilene Bemberg Din 29.-
Svilene viscose 25.-
Svilene Din 19.-
Flor la Din 19.-
Iz Amerika-bombaža Din 15.-
Bombažaste, normal Din 9.-
Iz sukanca za sport Din 10.-

Moške nogavice:
Iz sukanca ali polsvile Din 15.-
Egiptovski bombaž z deseni Din 10.-
Polsvilene Din 7.-
Močne bombažaste Din 5.-

Cistite svoje čevlje z našo kremo, ena škatla Din 4.-

Obuvajte čevlje z našo žlico, da ne pokvarite opetnika. Žlica s ključico D 4.-

Rata

MOŽEM:

39.-

Vrsta 4538-00
V pomladanskih dneh najudobnejši čevlji za lahko hojo. Iz sivega platna z gumijastim podplatom.

49.-

Vrsta 2947
Za lepe sončne dneve Vam je vsekakor potrebna ta lahka in udobna sandala z usnjenim podplatom.

79.-

Vrsta 0167-00
Čizme iz mastnega usoja z močnim vulkaniziranim gumijastim podplatom. Prikladne za delo na polju, zgradbah, cestah in za vsak drug štrapač

89.-

Vrsta 1937-29
Iz močnega boksa z elastičnim gumijastim podplatom. Za dnevno uporabo, rjavi ali črni.

99.-

Vrsta 3967-22
Iz močnega boksa, široka in udobna oblika, močni gumijasti podplati. Prav posebno trpežni čevlji.